

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie**

Szczecin, dnia listopada 2009 r.

**Pan
Marcin Zydorowicz
Wojewoda Zachodniopomorski
w Szczecinie**

LSZ-410-82-02/2009
P/09/095

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie przeprowadziła kontrolę w Zachodniopomorskim Urzędzie Wojewódzkim w Szczecinie zwanym dalej „ZUW”, w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych w latach 2005–2009 (I półroczu).

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym w dniu 23 października 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuję Panu Wojewodzie niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Urzędu w zakresie objętym kontrolą, mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

1. W okresie od stycznia 2005 r. do czerwca 2009 r. w ZUW zanotowano wzrost o 17,0 % (z 13,25 do 15,50 osób²) zatrudnienia pracowników niepełnosprawnych. Na koniec czerwca 2009 r. w ZUW zatrudniano 16 takich osób, w tym 5 osób z orzeczoną lekką stopniem niepełnosprawności, 9 z umiarkowaną oraz 2 ze znaczną stopniem niepełnosprawności. Pracownicy ci wykonywali swoje obowiązki w oparciu o umowy o pracę zawarte na czas nieokreślony (14 osób) lub określony (1 osoba) oraz na podstawie powołania (1 osoba).

¹ Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² w przeliczeniu na pełne etaty.

W badanym okresie nabór do pracy w ZUW pracowników niepełnosprawnych dokonywany był w oparciu o ogłoszenia, opracowane i upublicznione zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej³. Począwszy od kwietnia 2009 r. w ogłoszeniach o naborze do pracy zamieszczano zapisy zachęcające osoby niepełnosprawne do udziału w prowadzonym postępowaniu rekrutacyjnym, korzystając z możliwości zamieszczania tego rodzaju ogłoszeń wskazanej przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów⁴.

W badanym okresie rozwiązany został stosunek pracy z 12 niepełnosprawnymi pracownikami ZUW. Nie stwierdzono w tych przypadkach naruszenia przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy⁵.

2. Kontrola 28 deklaracji ZUS ZUA wykazały, że ZUW prawidłowo i terminowo – poza 5 przypadkami – przekazał do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) informacje o stopniu niepełnosprawności zatrudnionych pracowników. Trzy z tych przypadków dotyczyły osób już nie pracujących w ZUW (rozwiązanie stosunku w latach 2005-2007), a pozostałe 2 osób aktualnie zatrudnionych, które do dnia wszczęcia kontroli NIK nie przedstawiły w Urzędzie orzeczeń o stopniu niepełnosprawności. W czasie trwania kontroli uzupełniono akta pracowników o brakujące orzeczenia oraz w dniu 30.09.2009 r. zgłoszono do ZUS.

Stwierdzono również, że ZUW na dzień 30.06.2009 r. zatrudniał 11 pracowników o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, bez uzyskania pozytywnej opinii Państwowej Inspekcji Pracy (PIP), co stanowiło naruszenie art. 4 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁶, zwanej dalej *ustawą o rehabilitacji*.

NIK pozytywnie ocenia umożliwienie zatrudnionym w ZUW osobom niepełnosprawnym, zgodnie z art.15 ust. 2, art. 17 i art. 19 ust.1 *ustawy o rehabilitacji*, korzystanie z prawa do: zmniejszonego czasu pracy, dodatkowej przerwy na gimnastykę usprawniającą lub wypoczynek oraz dodatkowego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 10 dni. Zainteresowanym podnoszeniem kwalifikacji pracownikom niepełnosprawnym umożliwiono uczestnictwo w szkoleniach, dostosowanych do rodzaju wykonywanej pracy.

3. W poszczególnych miesiącach lat 2005–2009 (I półrocze) zatrudnienie pracowników niepełnosprawnych w ZUW (w przeliczeniu na pełne etaty) wynosiło od 10,5 do 15,5 osób, co odpowiadało od 2,25 % do 3,5 % ogółu zatrudnienia.

³ Dz.U. Nr 227, poz. 1505

⁴ <http://kprm.gov.pl/kprm/sc/ogloszenia>

⁵ Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.

⁶ Dz.U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 ze zm.

W latach objętych kontrolą ZUW nie osiągnął wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych⁷, przewidzianego w art. 21 ust. 2 a ustawy o rehabilitacji, uprawniającego do zwolnienia z wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON). Spowodowało to konieczność odprowadzenia w badanym okresie, na rzecz PFRON, kwoty 457,6 tys. zł. Kontrola rozliczeń z PFRON za grudzień 2007 i 2008 r. oraz czerwiec 2009 r., wykazała, że wpłaty dokonane zostały w kwotach i terminach określonych w art. 49 ust. 2 ustawy o rehabilitacji.

Stwierdzono ponadto, że ZUW w badanym okresie odprowadzał w pełnej wysokości składki na PFRON za 3 zatrudnionych pracowników niepełnosprawnych, którzy orzeczenia o niepełnosprawności złożyli w Urzędzie po 30, 44 i 110 miesiącach od ich otrzymania⁸. Tym samym ZUW płacił składki wyższe od należnych. Na możliwość sporządzenia stosownych korekt i domagania się zwrotu nadpłaty na PFRON wskazał Naczelny Sąd Administracyjny, wydając w dniu 19.06.2009 r. wyrok w podobnej sprawie (sygnatura II FSK 286/08).

4. Budynki ZUW w Szczecinie i Koszalinie nie w pełni spełniały wymogi rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki oraz ich usytuowanie⁹, zwanego dalej *rozporządzeniem MI*.

NIK pozytywnie ocenia zorganizowanie na parterach obu budynków wejść dla interesantów (w tym poruszających się na wózkach), umożliwiających dostęp do wyznaczonego do ich przyjęcia pokoju. Dla tych osób przystosowano (3) toalety, odpowiadające wymogom ww. rozporządzenia.

Przeprowadzone w trakcie kontroli oględziny wykazały, że w budynkach ZUW występują bariery architektoniczne utrudniające pobyt w nim osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu ruchu. M.in. stwierdzono, że poprzedzone schodami wejścia główne do obu budynków nie posiadały pochylni, podnośników lub transporterów przyschodowych, a także poręczy. Nie było w nich wind, przy jednoczesnym braku podnośników lub transporterów przy schodach łączących poszczególne kondygnacje. Ciągi komunikacyjne poszczególnych kondygnacji (trzech w Szczecinie i jednej w Koszalinie) w miejscach zmiany poziomów (schody) nie posiadały pochylni, podnośników lub transporterów przyschodowych.

Wymogi przytoczonego powyżej *rozporządzenia MI* nie były spełnione również w odniesieniu do:

⁷ 3% w 2005 r., 4% w 2006 r., 5% w 2007 r. i 6% w 2008 r. oraz latach następnych.

⁸ pracownicy niepełnosprawni 1) data zatrudnienia - 1.08.1995 r., data wydania orzeczenia o niepełnosprawności 6.01.1997 r., data przedstawienia orzeczenia w ZUW – 22.02.2006 r. (uwzględniony w DEK-I-a od II 2006 r.) 2) odpowiednio: 1.02.2002 r., 12.12.2003 r. i 10.09.2007 r. (DEK-I-a od VIII 2007 r.) oraz 3) odpowiednio: 18.07.2005 r. (z przerwą od 1.01.2006 r. do 31.01.2007 r.), 22.07.2004 r. i 31.01.2007 r. (DEK-I-a od II 2007 r.).

⁹ Dz.U. z 2002 r. Nr 75, poz. 690 ze zm.

- wymiarów 7 (z 8) stanowisk parkingowych dla osób niepełnosprawnych wyznaczonych przy obu budynkach ZUW (szerokość od 2,4 do 3,3 m, przy zalecanej w § 21 *rozporządzenia MI* 3,6 m),
- stanu posadzki ciągu komunikacyjnego łączącego dwa wejścia główne w budynku w Szczecinie (2 hole, korytarz i schody o powierzchni marmurowej), ze względu na nieposiadanie właściwości antypoślizgowych.

Z 12 pracowników niepełnosprawnych wykonujących swoje obowiązki w Szczecinie, którzy w trakcie kontroli objęci zostali badaniami ankietowymi, 6 potwierdziło istnienie barier architektonicznych utrudniających im pracę w budynku ZUW. Jeden z nich wskazał także na trudności w otwieraniu drzwi wejściowych do tego budynku, a drugi na brak dodatkowych poręczy w obrębie ciągu komunikacyjnego na parterze (m.in. przy schodach prowadzących do sali nr 1).

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o:

1. *Uzyskanie opinii PIP o przystosowaniu stanowisk pracy do potrzeb zatrudnionych w ZUW osób o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności*
2. *Dokonanie korekt deklaracji DEK-I-a za lata 2005–2009 (I półrocze), celem odzyskania nadpłat na PFRON, w związku z opóźnionym dostarczeniem orzeczeń przez trzech niepełnosprawnych pracowników ZUW.*
3. *Zlikwidowanie barier architektonicznych w budynkach ZUW, utrudniających pobyt w nich osób niepełnosprawnych oraz dostosowanie rozmiarów miejsc parkingowych przed tymi budynkami do wymogów wynikających z § 21 rozporządzenia MI .*

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje od Pana Wojewody, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu ich realizacji lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Stosownie do art. 61 ust.1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Wojewodzie prawo zgłoszenia na piśmie, do Dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków, zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.